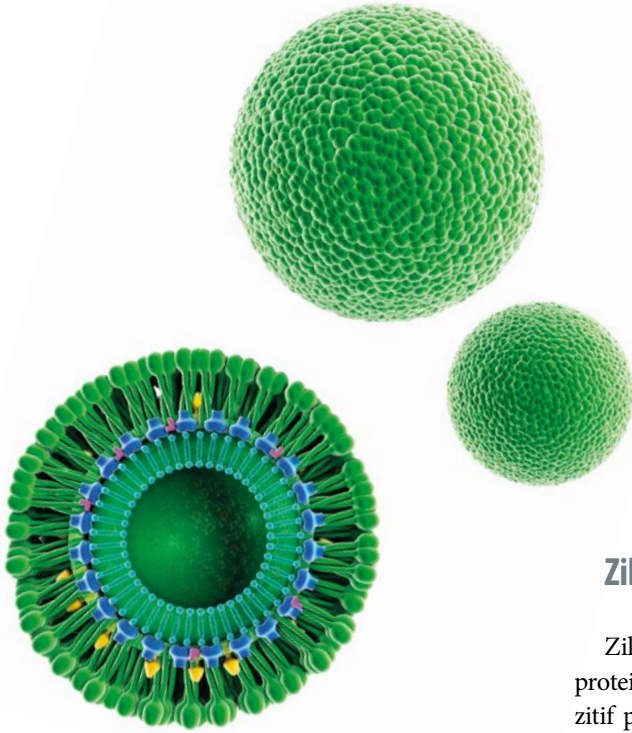

Işıl Öztürk

Biyolog

Küresel Tehdit: Zika Virüsü

Zika Virüsü Nedir?

Zika virüsü pozitif polariteli (RNA yapısı virüsün protein sentezleme yeteneğine göre negatif ya da pozitif polariteli olarak ikiye ayrılır), tek iplikçikli bir RNA virüsüdür. Flaviviridae ailesinin bir üyesi olan bu virüs *Aedes aegypti* cinsi sivrisineklerin ısırması ile bulaşır. Virüsün konakları maymunlar ve insanlardır. Dengue, Chikungunya ve sarı humma virüslerini de bulaştıran bu sinekler insanları genel olarak gündüzleri ısırır.

Virüsün bulaştığı kişilerde belirtiler genelde ısırdıktan sonraki 3-12 gün içinde görülür. Ateş, gözlerde kızarma ve iltihaplanma, ciltte döküntü, kusma, kas ve eklem ağrısı başlıca belirtilerdir. Bu belirtiler her zaman görülmez ve hastalık hafif belirtilerle atlatılır. Herhangi bir aşısı ya da özel bir tedavisi bulunmayan bu hastalıkta CDC (ABD Hastalık Kontrol ve Kontrol Merkezi) hiçbir antiviral ilaç önermiyor. Yeterli miktarda sıvı almak, ateşin düşürülmesi ve istirahat hastalığın seyri sırasında önerilen tedavi yöntemleri. DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü) Zika virüsüne karşı aşı geliştirme testlerine başlamalarının 18 ay alabileceğini belirtti. Ayrıca 2 yıl içinde hazır olacağı düşünülen aşının piyasaya çıkmasının daha da uzun sürebileceği belirtiliyor.

Virüsün tanısı için özel bir yöntem yok. Kan örneklerinden RNA polimeraz zincir tepkimesi ve hastanın klinik bulguları ile tanı konuyor.

Kan yolu ile bulaşması ihtimaller dahilinde olsa da henüz virüsü bu şekilde aldığı bildirilen bir hasta yok. Virüsün cinsel yolla bulaştığı saptanan iki vaka görüldü. Afrika'dan dönen bir araştırmacının virüsü eşine bulaştırdığı düşünülüyor. Diğer vakada ise bir erkeğin sadece sperminden Zika virüsü teşhis edildi.

2013 yılının Aralık ayında başlayan ve 11.315 kişinin hayatını kaybetmesine sebep olan Ebola salgınından sonra dünya başka bir virüs salgını tehlikesiyle karşı karşıya. Zika virüsü salgını.

Zika virüsü salgını 2014'te Brezilya'da başladı ve büyüyerek küresel hale geldi. İlk olarak 1947'de Uganda'da Rhesus maymunlarında keşfedilen bu virüs adını da ilk görüldüğü yer olan Zika Ormanları'ndan almış. Asya ve Afrika'da görülen virüs 2007'de yaygın olduğu alandan çıkarak Mikronezya'daki Yap Adası'nda, 2013'te de Fransız Polinezyası'nda görüldü. Buralarda çok büyük salgınlara neden olmayan Zika virüsü 2015 yılının Mayıs ayında Brezilya'da büyük çaplı bir salgın başlattı. Dört kişiden sadece birinin belirti gösterdiği bu salgında virüsün bulaştığı kişi sayısını belirlemek zor.

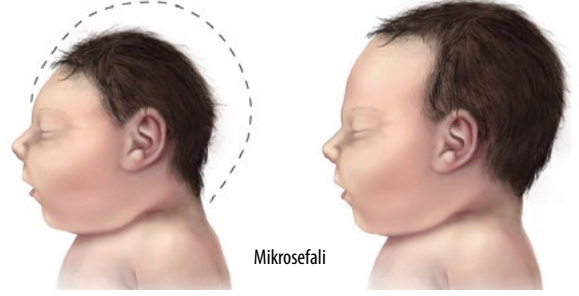
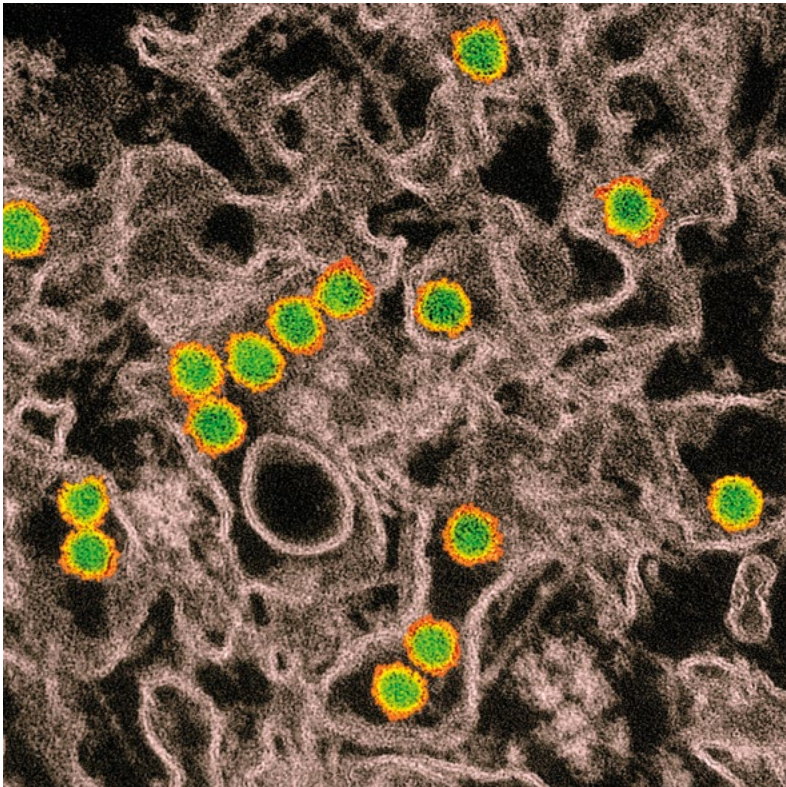
Mikrosefali ve Guillain-Barre Sendromu

Virüs genel olarak hafif seyreden bir hastalık tablosu çizse de hamile kadınlar açısından önemli bir risk faktörü oluşturuyor. Zika virüsü taşıyan annelerin bebeklerinde, standartlardan küçük kafa çevresi büyüklüğü olarak bilinen ve mikrosefali denen bir nöro-gelişimsel bozukluk görülüyor. Kafanın küçük olmasının nedeni ise beyin gelişiminin normalin altında olması. Hamileler için sivrisinekten Zika virüsü kapmanın en tehlikeli olduğu dönem ilk 3 ay.

DSÖ Genel Direktörü Dr. Margaret Chan düzenlenen basın toplantısında Zika virüsü ve mikrosefali arasında bağlantı olduğuna işaret etti, ancak bununla ilgili kesin ve bilimsel bir kanıt olmadığını da önemle vurguladı. Brezilya'da 4 bin mikrosefali vakasının virüs ile ilgisinin araştırıldığı ve son dönemde mikrosefali nedeniyle hayatını kaybeden 49 bebekten 8'inde Zika virüsü tespit edildiği de yapılan açıklamalar arasında. Guillain-Barre Sendromu da Zika virüsü kaynaklı olduğu düşünülen bir çevresel sinir sistemi rahatsızlığı.

Merkezi sinir sisteminde herhangi bir bozukluğa neden olmayan bu rahatsızlık kas güçsüzlüğü, el ve ayaklarda uyuşma gibi belirtilerle kendini gösteriyor. İlerleyen durumlarda felç ve solunum durması yaşanabiliyor.

Zika virüsü partikülleri
(Geçirimli Elektron
Mikroskobu-TEM-
görüntüsü)

Zika virüsünün bulaştığı 3 kişinin Guillain-Barre Sendromu nedeniyle yaşamını yitirdiği açıklanırken, 1000 Zika virüsü vakasından ortalama 2-3 tanesinde bu sendromun görüldüğü belirtildi.

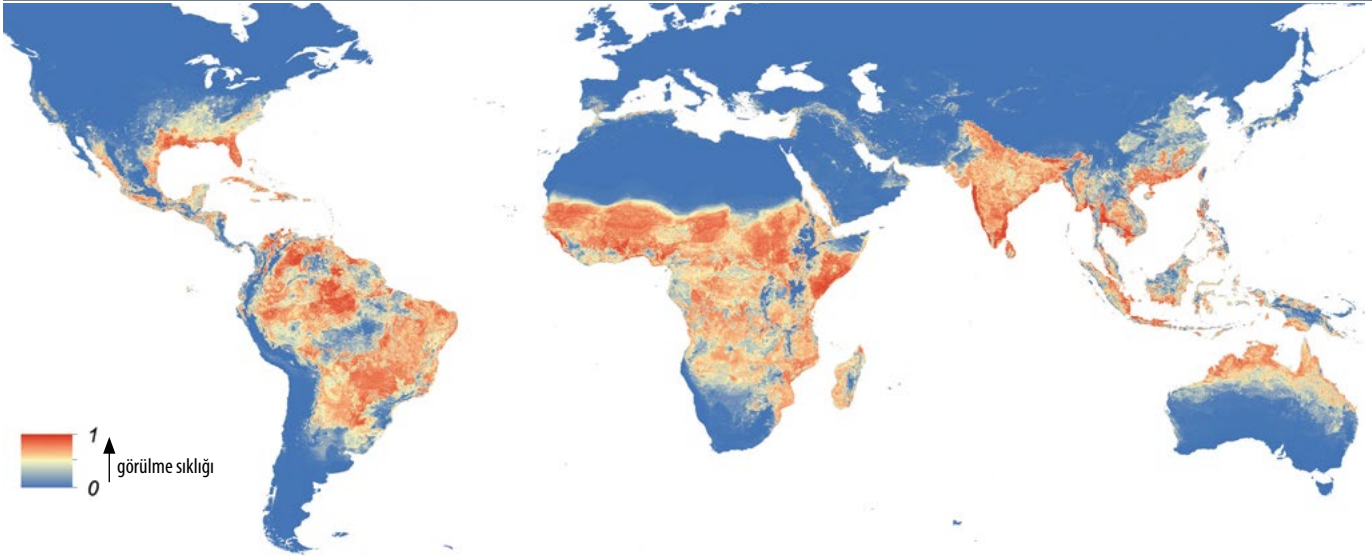
Küresel Salgın Uyarısı

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre şimdiye kadar Kolombiya ve Brezilya'da yoğunluk gösteren Zika Virüsü 33 ülkeye yayılmış durumda. Zika virüsünden etkileneceği öngörülen asgari insan sayısı 4 milyon iken Dr. Margaret Chan bu virüsün gelecek nesiller ve hamile anneler için çok büyük bir tehdit oluşturduğunu belirterek küresel acil sağlık alarmı verdi.

2016 Olimpiyatları Rio'da düzenleneceği için sporcular ve yurtdışından gelecek izleyiciler endişeli. Brezilya hükümeti Olimpiyatlar başlamadan önce Zika'nın kontrol altına alınmış olacağını bildirdi ve yoğun çalışmalara başladı. Halka virüsle nasıl mücadele edileceğini anlatan 4 milyon bilgilendirici broşür dağıtıldı. Aynı zamanda sivrisineklerin üreme yerleri olan bataklıklarda da kurutma ve ilaçlama çalışmaları artırıldı.

Zika Virüsünün Yaygın Olarak Görüldüğü Ülkeler

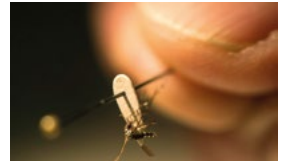

Monsanto mu, Zika mı?

Zika virüsünün mikrosefaliye neden olduğu kesin bir bilimsel kanıta dayanmasa da yaygın görüş bu şekildeydi. Yalnız geçtiğimiz günlerde Arjantinli bir doktor grubu bu hastalığın başka bir nedeni olduğunu ileri sürdü.

İddiaya göre, Brezilya'nın su kaynaklarına geçtiğimiz yıl sivrisinek larvalarını yok etmek amacıyla karıştırılan pyriproxife isimli toksik madde sivrisinekler yoluyla insanlara geçiyor ve anne karnındaki bebekte mikrosefaliye neden oluyor. Monsanto'nun ortağı olduğu Sumitomo Chemical isimli şirket tarafından üretilen bu madde DSÖ tarafından enfeksiyona neden olabilecek virüslerin üremesini önlemek amacıyla öneriliyor.

Şu an için mikrosefaliye tam olarak neyin neden olduğu bilimsel olarak kanıtlanmış olmasa da vakalar hızla artarken biyologlar ve genetikçiler *Aedes aegypti* sivrisineğinin DNA'sını detaylı olarak inceleyip genetik dizilimini çıkararak aşı üretilmesi için yoğun olarak çalışıyor.

Kaynaklar

- <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/zika/en/>
- <http://www.cdc.gov/zika/index.html>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Zika_virus
- <http://bilheal.bilkent.edu.tr/aykonu/ay2016/zikavirus/zikavirus.htm>